

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de minister van Asiel en Migratie
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**
Directie Beschermen, Straffen
en Handhaving
Afd. Beschermen

Hoge Nieuwstraat 8
2514 EL Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.inspectie-jenv.nl

Contactpersoon
contact@inspectie-jenv.nl

Onze referentie
7737334

Datum 3 juli 2026
Betreft Jaarbrief terugkeer vreemdelingen 2025

Geachte heer Van den Brink,

In deze brief wordt u geïnformeerd over het oordeel dat de Inspectie Justitie en Veiligheid (Inspectie JenV) zich heeft gevormd over de voorbereiding en begeleiding van vreemdelingen naar het land van herkomst of een derde land van bestendig verblijf in 2025. Dit doet de Inspectie JenV jaarlijks conform artikel 2, vijfde lid van de Regeling toezicht op terugkeer vreemdelingen.

1. Inleiding

De Inspectie JenV houdt toezicht op gedwongen vertrek en andere vormen van begeleid vertrek van vreemdelingen uit Nederland. Zij doet dit onder meer door individuele uitzettingen te inspecteren en deze te toetsen aan de geldende wet- en regelgeving, waarbij zij nadrukkelijk beoordeelt of de uitvoering zorgvuldig, veilig en humaan plaatsvindt. Het door de Inspectie JenV opgestelde toetsingskader is hierbij leidend.¹

Daarnaast analyseert de Inspectie JenV de door de Koninklijke Marechaussee (KMar) en de Dienst Vervoer en Ondersteuning (DV&O) aangeleverde rapportages van afzonderlijke uitzettingen om rode draden, risico's en mogelijke verbeterpunten te identificeren. De informatie van DV&O heeft betrekking op vervoer in het kader van het terugkeerproces, waaronder transportbewegingen en de toepassing van hulpmiddelen tijdens vervoer. De informatie van de KMar ziet op de uitvoering van uitzettingen op de luchthaven en de overdracht aan landen van herkomst, alsmede de eventuele inzet van geweldsbevoegdheden en hulpmiddelen. Daarnaast maakt de Inspectie JenV gebruik van informatie uit Sigma, het informatiesysteem voor terugkeer- en vertrekprocessen, waaronder het gedrag van de vreemdeling tijdens het terugkeerproces. Bevindingen worden waar mogelijk in samenhang met meerdere informatiebronnen gezien, waaronder de inspectiewaarnemingen, de aangeleverde rapportages van DV&O en de KMar en de informatie uit Sigma.

Op basis van de door de Inspectie JenV geïnspecteerde uitzettingen en de rapportages van de KMar en de DV&O komt de Inspectie JenV tot de conclusie dat de uitzettingen in 2025 in de regel zorgvuldig, veilig en humaan zijn voorbereid en uitgevoerd. Ook signaleert de Inspectie JenV aandachtspunten, zoals op het gebied van informatie-uitwisseling, naleving van medische waarborgen, het

¹ Zie [Toetsingskader Terugkeer en vertrek 2021 | Inspectie Justitie en Veiligheid](#).

minimaliseren van wachttijden en automatische plaatsingen in de observatiecel voorafgaand aan het vertrek. Positief is dat ketenpartners zoals de KMar en de Dienst Terugkeer en Vertrek (DTenV) meer aandacht besteden aan de positie van minderjarigen in het terugkeerproces.

Daarnaast heeft de DTenV op 16 september 2026 een overheidsvlucht voor vrijwillige terugkeer naar de Syrische hoofdstad georganiseerd. In totaal hebben 83 personen gebruikgemaakt van de mogelijkheid om met terugkeerondersteuning naar Syrië terug te keren. Deze terugkeerondersteuning werd contant uitbetaald. De Inspectie JenV was aanwezig bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van de vlucht en concludeert dat de overheidsvlucht grotendeels volgens de geldende normen verlopen is. Tegelijkertijd constateert de Inspectie JenV dat de DV&O tijdens het grondproces buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) ingezet heeft voor het bewapend beveiligen van de terugkeerondersteuning. Hiertoe zijn de boa's van de DV&O echter niet bevoegd. De Inspectie JenV benadrukt naar aanleiding van deze constatering dat organisaties binnen de wettelijke kaders van hun taken dienen te blijven.

In deze brief leest u achtereenvolgens over de belangrijkste bevindingen uit het toezicht van het afgelopen jaar op individuele uitzettingen, de overheidsvlucht naar Syrië en Europese uitzettingsvluchten.² Tot slot wordt er een conclusie getrokken.

2. Toezicht op individuele terugkeeroperaties

De DTenV informeert de Inspectie JenV schriftelijk over alle geplande vormen van begeleid vertrek uit Nederland. Het gaat hierbij om zowel zelfstandig vertrek onder begeleiding van de DTenV als om gedwongen vertrek³ uitgevoerd door de KMar, in de meeste gevallen op een lijnvlucht vanaf de luchthaven Schiphol. In 2025 is de Inspectie JenV geïnformeerd over 1345 geplande vormen van begeleid vertrek uit Nederland. Deze geplande vormen van vertrek zijn niet allemaal daadwerkelijk uitgevoerd omdat er ook sprake was van annuleringen, bijvoorbeeld omdat de vreemdeling een toelatingsverzoek heeft ingediend waarvan de uitkomst in Nederland afgewacht mag worden. In 2025 hebben er 814 begeleidde uitzettingen plaatsgevonden. Gezinnen worden hierbij als één uitzetting gezien.

De Inspectie JenV selecteert de te inspecteren uitzettingen op basis van risico-indicatoren. Dit zijn onder andere medische aspecten en andere kwetsbaarheden zoals minderjarigheid, gezinnen of het gedrag van de vreemdeling.⁴ Nadat een uitzetting geselecteerd is voor toezicht, bepaalt de Inspectie JenV welk procesdeel geïnspecteerd wordt. Hierbij geldt de keuze uit de volgende processen of een combinatie daarvan: het uitsluiten uit het detentiecentrum, het vervoerproces, het

² Na afloop van iedere uitzetting koppelt de Inspectie JenV de conclusies en eventuele aanbevelingen terug aan de ondertoezichtstaande diensten.

³ De door de Inspectie JenV gehanteerde definitie van gedwongen vertrek wijkt af van die van de DTenV. Een uitzetting wordt door de Inspectie JenV als gedwongen aangemerkt als de vreemdeling door de KMar begeleid wordt. Voor de DTenV kan gedwongen vertrek ook plaatsvinden zonder inzet van de KMar.

⁴ Zie voor een uitgebreide beschrijving van de risico-indicatoren en risicoanalyse: [Jaarbrief terugkeer vreemdelingen 2024 | Inspectie Justitie en Veiligheid](#).

grondproces en het vluchtproces en de overdracht aan de ontvangende autoriteiten.

Uitgevoerde inspecties

In 2025 heeft de Inspectie JenV 19 gedwongen uitzettingen van vreemdelingen geïnspecteerd, naast de overheidsvlucht waarmee 83 Syriërs vrijwillig zijn teruggekeerd. Onderstaande tabel geeft een weergave van de geïnspecteerde onderdelen.

Tabel 1: Aantal geïnspecteerde procesonderdelen				
	2022	2023	2024	2025
Uitsluitingsproces	0	8	5	4
Vervoerproces	3	3	2	3
Grondproces	20	22	19	20
Vluchtproces	11	12	8	15
Totaal	34	45	34	42

Tabel 1 - Het aantal geïnspecteerde procesonderdelen wijkt af van het totale aantal inspecties. Dit komt omdat er tijdens één inspectie meerdere procesonderdelen geïnspecteerd kunnen worden. Het totale aantal inspecties was 20 in 2022, 28 in 2023, 21 in 2024 en 20 in 2025.

Op basis van het toezicht in 2025 benoemt de Inspectie JenV de informatie-uitwisseling tussen de betrokken uitvoeringsorganisaties en het toepassen van hulpmiddelen wederom als belangrijkste thema's. Deze terugkerende thema's zijn belangrijk omdat zij bepalend kunnen zijn voor een zorgvuldige, veilige en humane uitzetting. Dit wordt hieronder nader toegelicht.

Informatie-uitwisseling

Uitvoeringsorganisaties in de asielketen, zoals de DTenV, de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) en het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA), delen informatie over vreemdelingen via het informatiesysteem Sigma. Hierin worden gegevens uit de verschillende systemen van ketenpartners samengevoegd tot een actueel vreemdelingenbeeld, met onder meer informatie over het gedrag van de vreemdeling, fysieke kenmerken, bezittingen en gezondheid. Het doel van dit vreemdelingenbeeld is ketenpartners handelingsperspectief te bieden voor het proces waarvoor zij verantwoordelijk zijn.

Onderstaande tabel laat zien in welk percentage van de door de Inspectie JenV onderzochte uitzettingen de informatie-uitwisseling volledig en actueel was.

Tabel 2: Informatie-uitwisseling bij geïnspecteerde uitzettingen					
	Gegevens advocaat	Gedrag	Fysieke kenmerken	Bezittingen	Gezondheid
2022	100%	90%	85%	60%	95%
2023	100%	96%	100%	68%	89%
2024	100%	100%	100%	86%	100%
2025	100%	90%	95%	47%	95%

Tabel 2 - Dit betreft een overzicht van de mate waarin de informatie-uitwisseling volledig en actueel was tijdens de uitzettingen die door de inspectie JenV geïnspecteerd zijn.¹

De Inspectie JenV constateert dat de informatie in Sigma tijdens de in 2025 geïnspecteerde uitzettingen niet in alle gevallen volledig en actueel was. Dit betrof met name de registratie van persoonlijke bezittingen, zoals ruimbagage. In 9 van de 19 door de Inspectie JenV geïnspecteerde uitzettingen was de informatie hierover niet volledig of actueel. Tijdens de geïnspecteerde uitzettingen heeft dit niet geleid tot noemenswaardige knelpunten in de uitvoering. Echter blijft de Inspectie JenV het belang van een volledige en juiste informatieoverdracht via Sigma benadrukken. Onvolledige informatie kan het veilige en rustige verloop van een uitzetting namelijk wel in het geding brengen en kan voor de vreemdeling leiden tot extra spanning en emotionele belasting.

Bovenstaande bevindingen sluiten aan bij een bredere analyse van processen-verbaal van de KMar waaruit blijkt dat de informatie over geldelijke bezittingen in ongeveer 50 procent van alle uitzettingen onvolledig was. Voor de overige bagage was de informatie voor ongeveer 45 procent onvolledig. Een verklaring voor deze afwijking is dat de vreemdeling voorafgaand aan vertrek, maar na de laatste registratie in Sigma, een financiële uitgave gedaan heeft of bezittingen weggegeven of aangeschaft heeft. In dat geval ontstaat er een afwijking van de registratie in Sigma. Hoewel dit in de meeste gevallen niet leidt tot verstoring van het terugkeerproces, ziet de Inspectie JenV dit wel als een wederkerend aandachtspunt vanwege de mogelijke impact op de vreemdeling.

Toepassen van hulpmiddelen

De Inspectie JenV heeft tijdens 12 van de 19 geïnspecteerde uitzettingen geconstateerd dat er hulpmiddelen zijn ingezet: tien keer uitgevoerd door de DV&O en zeven keer door de KMar. Uit het toezicht blijkt dat de DV&O in alle tien gevallen gebruikgemaakt heeft van koppelboeien. De KMar heeft de bodycuff⁵ zeven keer ingezet, vier keer in combinatie met een beenband en tiewraps rond de benen. Bij één persoon zijn meerdere pogingen tot uitzetting geweest waarbij twee keer een luier is aangebracht.

Als hulpmiddelen worden gebruikt, beoordeelt de Inspectie JenV altijd of dit volgens de normen van proportionaliteit en subsidiariteit gebeurt. Daarbij wordt beoordeeld of het begeleidend personeel de inzet van hulpmiddelen baseert op een doorlopende risicoanalyse. Bij voortdurend gebruik van hulpmiddelen wordt ook gekeken of de DV&O en KMar de inzet van hulpmiddelen staken zodra de situatie dit toelaat. Ten aanzien van de in 2025 geïnspecteerde uitzettingen concludeert de Inspectie JenV dat de toepassing van hulpmiddelen overeenkomstig de daarvoor geldende werkinstructies verlopen is.

De DV&O en de KMar leveren na iedere uitzetting een rapportage dan wel proces-verbaal aan de Inspectie JenV aan.⁶ In totaal heeft DV&O over in totaal 748 uitzettingen aan de Inspectie JenV gerapporteerd. Hieruit blijkt dat de DV&O 113

⁵ Een stoffen band om de middel/lichaam, waaraan de handen met behulp van klittenband worden vastgezet om de bewegingsvrijheid te beperken.

⁶ De Inspectie JenV vraagt de rapportages voor het toezicht op terugkeer dagelijks op bij de DV&O. Dit is nodig omdat de DV&O een aanvullend rapport voor de Inspectie JenV opstelt. Daardoor komt het voor dat niet van alle vervoersbewegingen ten behoeve van terugkeer een rapportage ontvangen wordt, bijvoorbeeld als de rapportage niet tijdig opgevraagd is.

keer hulpmiddelen ingezet heeft. In de rapportages van de DV&O wordt het type hulpmiddel dat is toegepast niet nader gespecificeerd. Daarmee komt de inzet van hulpmiddelen door de DV&O op 15,1 procent. In 2024 was dat 20 procent. Ook bij de KMar is een kleine afname van de inzet van hulpmiddelen zichtbaar. Uit de 814 rapporten die de Inspectie JenV van de KMar in 2025 ontvangen heeft, blijkt dat hulpmiddelen tijdens 181 uitzettingen zijn ingezet. Dat is 22 procent van de uitzettingen. In 2024 lag dit percentage op 24 procent. Onder de hulpmiddelen van de KMar vallen onder andere de bodycuff (178 keer), beenband (159), tiewraps (129), klittenband (68), gelaatsmasker (12) en handboeien (3).⁷ Tijdens een uitzetting kunnen meerdere hulpmiddelen op een vreemdeling ingezet worden.

Opvallendheden naar aanleiding van het toezicht

De Inspectie JenV informeert de DTenV, DV&O en KMar na iedere geïnspecteerde uitzetting over haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen door middel van een zogenoemd afloopbericht. Op basis van deze afloopberichten volgt hieronder een overzicht van de belangrijkste resultaten of aanbevelingen uit het toezicht in 2025.

Families en kinderen in het terugkeerproces

De Inspectie JenV heeft in haar toezicht het afgelopen jaar een focus gelegd op de omgang met minderjarige vreemdelingen tijdens uitzettingen. Dit thema is meegenomen omdat minderjarigen een kwetsbare positie hebben en bijzondere zorg en aandacht vragen. Daarnaast speelt de gedane constatering uit 2024 een rol, dat bij tien minderjarige vreemdelingen hulpmiddelen zijn toegepast tijdens het grond- en vluchtproces. Daarvan heeft de Inspectie JenV in drie gevallen zelf een constatering gedaan⁸ en de overige zeven gevallen zijn gemeld door de KMar. In 2025 is de Inspectie JenV geïnformeerd door DTenV over een totaal van 81 geplande uitzettingen van gezinnen met minderjarige kinderen. Daarvan zijn er 43 uitgevoerd. Het merendeel van de uitzettingen werd begeleid door de KMar (37). De overige zes vonden plaats onder begeleiding van de afdeling Bijzonder Vertrek van de DTenV.

De Inspectie JenV heeft van het totale aantal uitzettingen waarbij gezinnen betrokken waren, er vier geïnspecteerd. Van de vier geïnspecteerde processen heeft de Inspectie JenV geconstateerd dat deze volgens de geldende normen zijn verlopen. Tijdens één uitzetting verzette een volwassen vreemdeling zich fysiek tegen diens uitzetting. In reactie daarop heeft de KMar haar geweldsbevoegdheid en hulpmiddelen ingezet. Dit is zoveel mogelijk buiten het zicht van de minderjarige kinderen gebeurd. De Inspectie JenV concludeerde dat de toepassing hiervan proportioneel was en – zodra mogelijk – direct beëindigd werd.

De KMar heeft de Inspectie JenV geïnformeerd over uitzettingen van gezinnen met minderjarige kinderen waarbij de Inspectie JenV zelf niet aanwezig was. In één geval heeft de KMar hulpmiddelen toegepast op een minderjarige vreemdeling en in drie gevallen op meerderjarige gezinsleden tijdens het grond- en vluchtproces.

⁷ De aantallen bevatten ook de hulpmiddelen die zijn toegepast op zes vreemdelingen die aan de grens geweigerd zijn.

⁸ Inspectie Justitie en Veiligheid, [Jaarbrief terugkeer vreemdelingen 2024](#).

Ook heeft de KMar twee keer gebruik gemaakt van haar geweldsbevoegdheid ten aanzien van meerderjarige gezinsleden: eenmaal door de vreemdeling uit het DV&O-voertuig te halen en eenmaal door de vreemdeling aan boord van het vliegtuig te dragen en aldaar in de ligprocedure te brengen. Op basis van de aangeleverde rapportages door de KMar over het gebruik van hulpmiddelen en de inzet van de geweldsbevoegdheid heeft de Inspectie JenV geen aanwijzingen dat deze niet overeenkomstig de daarvoor geldende instructies zijn toegepast.

De KMar heeft het afgelopen jaar meer aandacht besteed aan de omgang met minderjarigen tijdens uitzettingen. Op aanraden van de Inspectie JenV heeft de Brigade Vreemdelingenzaken van de KMar een training gevolgd bij de Noorse vreemdelingenpolitie over de omgang met minderjarigen in het terugkeerproces. Naar aanleiding hiervan is voor escortcommandanten en -begeleiders een handleiding ontwikkeld met aandacht voor houding en communicatie richting minderjarigen. Sinds eind 2025 vormt de omgang met minderjarigen bovendien een expliciet onderdeel van de opleiding tot escortcommandant en -begeleider.

De Inspectie JenV beschouwt het als een positieve ontwikkeling dat structureel aandacht wordt besteed aan de positie van minderjarigen in het terugkeerproces. Ook beschouwt de Inspectie JenV het als positief dat het onderwerp breder wordt gedeeld binnen de terugkeerketen en inmiddels deel uitmaakt van de ketenbrede overleggen tussen de DTenV, de KMar en de DV&O.

Ingeslikte scherpe voorwerpen

De Inspectie JenV heeft in de jaarbrief Terugkeer vreemdelingen 2024 gemeld dat er incidenten met scherpe voorwerpen plaatsvonden voorafgaand aan of tijdens de uitzetting. Ook in 2025 is het voorgevallen dat een vreemdeling beweerde een scherp voorwerp ingeslikt te hebben. Vanwege de gezondheidsrisico's die ontstaan bij het inslikken van scherpe voorwerpen, heeft de KMar het werkprotocol 'Werkwijze ingeslikte scherpe voorwerpen' opgesteld. Daarin staat dat in dergelijke gevallen een medisch oordeel geveld moet worden voordat de uitzetting door kan gaan. De Inspectie JenV heeft geconstateerd dat deze werkwijze in één geval niet is nageleefd. Naar aanleiding van deze uitzetting heeft de KMar tijdens een ketenbreed overleg met de DTenV, DJI en DV&O aandacht gevraagd voor het voorkomen dat vreemdelingen scherpe voorwerpen bezitten.

Tevens heeft de KMar de Inspectie JenV geïnformeerd dat de huidige werkwijze voor scherpe voorwerpen wordt doorontwikkeld, mede gelet op de uitvoeringspraktijk. Daarbij geeft de KMar aan dat wordt vastgehouden aan alle waarborgen en zorgvuldigheid, waarbij ook de uitvoerbaarheid van de werkwijze in de praktijk wordt betrokken. In reactie hierop heeft de Inspectie JenV benadrukt dat de veiligheid van de vreemdeling en de betrokken medewerkers te allen tijde prioriteit dient te hebben. De doorontwikkeling van deze werkwijze neemt de Inspectie JenV mee in periodieke overleggen met de KMar.

Vreemdelingenvervoer naar luchthaven Schiphol

Voor gedwongen vertrek geldt dat de DV&O ervoor verantwoordelijk is dat de vreemdeling tweeënhalf uur voor vertrek op Schiphol aanwezig is.⁹ In haar

⁹ Werkinstructie KMar Operationele Werkvloer Activiteiten (KOWA).

toezicht constateert de Inspectie JenV al langer dat vreemdelingen niet in alle gevallen tijdig op het vertrekcentrum van de KMar op Schiphol gebracht worden.¹⁰

Een te vroege aankomst op de luchthaven leidt ertoe dat de vreemdeling langer moet wachten op de overdracht van de DV&O aan de KMar, bijvoorbeeld omdat de briefing nog niet afgerond was. Bij latere aankomst is de consequentie dat de KMar onvoldoende tijd heeft om het grondproces zorgvuldig uit te voeren. Op basis van processen-verbaal van de KMar bleek van de 814 gevallen dat in 111 gevallen (13,6 procent) de vreemdeling niet op tijd werd gebracht. Uit deze cijfers kan echter niet worden afgeleid of dit daadwerkelijk tot noemenswaardige problemen of onrust bij de vreemdeling heeft geleid, maar het kan het verloop van het vertrekproces beïnvloeden.

De Inspectie JenV heeft meermaals aandacht gevraagd voor het tijdig brengen van vreemdelingen op het vertrekcentrum van de KMar op Schiphol. Van het totaal aantal geïnspecteerde uitzettingen vond de overdracht 12 keer op tijd plaats, was de vreemdeling vier keer te vroeg en vier keer te laat.¹¹ Tijdens tenminste één uitzetting heeft de vreemdeling tegenover de Inspectie JenV verklaard dat hij gespannen was voor de overdracht van de DV&O aan de KMar vanwege het lange wachten in het DV&O-vervoer. Het is belangrijk dat aandacht wordt besteed aan het minimaliseren van de wachttijden op het vertrekcentrum. In reactie hierop hebben de DV&O en KMar aangegeven dat de wachttijd in het vervoer van de DV&O en de afspraken over overdrachten tussen de DV&O en KMar onder de aandacht gebracht zullen worden bij het personeel op theoriedagen en op bijscholingsmomenten.

Misverstand tussen de DJI en DV&O

De Inspectie JenV heeft geconstateerd dat er onder de wachtcommandanten van Detentiecentrum Rotterdam (DCR) een misverstand bestond over de uitvoering van een voorzorgsplaatsing in de observatiecel (obs) voorafgaand aan een uitzetting met extra beveiligd vervoer (EBV). Voor iedere vervoersbeweging maakt de afdeling Risicoafweging van de DV&O een afweging van de veiligheidsrisico's die uitgaan van de vreemdeling. EBV wordt ingezet bij een verhoogd veiligheidsrisico. Dit betekent dat er drie in plaats van twee medewerkers meerijden. Bij de wachtcommandanten van DCR bestond de indruk dat de inzet van EBV automatisch leidt tot obs-plaatsing. Van een dergelijke afspraak is echter geen sprake, waardoor vreemdelingen mogelijk ten onrechte obs geplaatst zijn. Dit misverstand is naar aanleiding van deze constatering tijdens een ketenbreedoverleg ter sprake gebracht door de DTenV en intern besproken door de DJI. Het komende jaar zal de Inspectie JenV hier in het toezicht aandacht aan blijven besteden.

¹⁰ De Inspectie JenV heeft hier onder andere aandacht voor gevraagd in haar jaarbrieven van 2015, 2017 en 2019. Daarnaast is de tijdige aankomst op Schiphol een wederkerend onderwerp in de afloopberichten van de Inspectie JenV.

¹¹ De Inspectie JenV hanteert een marge van 10 minuten voor de kwalificering 'te vroeg' en 'te laat'.

3. Overheidsvlucht Damascus

Op 16 september 2025 zijn 83 Syrische vreemdelingen vrijwillig naar Damascus teruggekeerd met ondersteuning van de DTenV. Dit was de eerste grootschalige terugkeeroperatie naar Syrië sinds de start van de burgeroorlog in 2011 en tevens de eerste overheidsvlucht op basis van vrijwilligheid die door de DTenV georganiseerd is. Vanwege de toename in het aantal aanvragen voor vrijwillige terugkeer naar Syrië, besloot de DTenV ervaring op te doen met de organisatie van een overheidsvlucht met vrijwillig karakter.

De Inspectie JenV heeft de voorbereiding, de feitelijke uitvoering en de evaluatie van deze overheidsvlucht geïnspecteerd. Aangezien het hier een overheidsvlucht op basis van vrijwilligheid en zonder begeleiding van de KMar betrof, heeft de Inspectie JenV een aangepast toetsingskader opgesteld. Dit toetsingskader is gebaseerd op het bestaande Toetsingskader Terugkeer en Vertrek, aangevuld met informatie uit de interne procesprotocollen en het draaiboek van de DTenV dat voor deze overheidsvlucht is opgesteld.

Het gehele proces overziend, concludeert de Inspectie JenV dat de overheidsvlucht grotendeels volgens het daartoe aangepaste toetsingskader is verlopen.¹² Een uitzondering hierop is de inzet van buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) van de DV&O tijdens de overheidsvlucht. De Inspectie JenV constateert dat de DV&O voorafgaand aan de daadwerkelijke vlucht bewapende boa's heeft ingezet om de veiligheid te waarborgen en het aanwezige contante geld te bewaken. Echter beschikten deze boa's niet over de benodigde wettelijke bevoegdheden voor het bewapend bewaken van de locatie en beveiligen van het geld. Tijdens zowel de evaluatiebijeenkomst van de overheidsvlucht als in een bestuurlijk gesprek met de Inspectie JenV, heeft de DV&O aangegeven zich bewust te zijn van het ontbreken van deze bevoegdheid. Het was een bewuste bestuurlijke keuze van de DV&O om haar boa's desondanks op dat moment zo in te zetten.

De Inspectie JenV tilt zwaar aan dit besluit. Uitvoeringsorganisaties zijn gehouden aan door de wetgever toegekende bevoegdheden.¹³ Door er bewust voor te kiezen boa's zonder wettelijke bevoegdheid in te zetten, heeft de DV&O haar medewerkers in een kwetsbare positie gebracht. Immers kunnen zij persoonlijk aansprakelijk gesteld worden als zij in de uitvoering van deze taak geweld hadden moeten toepassen.

4. Europese terugkeeroperaties

De Inspectie JenV levert een bijdrage aan de Europese samenwerking door internationale terugkeeroperaties te inspecteren. Deze terugkeeroperaties worden gecoördineerd door Frontex.¹⁴ In 2025 heeft de Inspectie JenV 11 Europese

¹² Vanwege de vrijwillige aard van de overheidsvlucht is het toetsingskader voor gedwongen terugkeer aangepast aan deze vlucht.

¹³ Eerder heeft de Inspectie JenV al geconcludeerd dat boa's van de DV&O zonder wettelijke bevoegdheid op de handhaving- en toezichtlocatie (HTL) in Hoogeveen werkzaam zijn geweest, zie [Brief Onderzoek HTL Hoogeveen | Inspectie Justitie en Veiligheid](#) en [Brief aan staatssecretaris JenV inzake HTL Hoogeveen | Inspectie Justitie en Veiligheid](#).

¹⁴ Het Europees Grens- en kustwachtagentschap (Frontex) dat EU-lidstaten ondersteunt bij o.a. grensbewaking en terugkeeroperaties.

terugkeeroperaties geïnspecteerd en getoetst aan het geldende Europese normenkader. De bevindingen voor deze operaties worden via het daarvoor ingerichte Return Management Systeem van Frontex gerapporteerd aan de Fundamental Rights Officer van Frontex en halfjaarlijks in een rapport uitgebracht.¹⁵

In 2025 is het één keer voorgekomen dat de DTenV gebruikgemaakt heeft van een Europese terugkeeroperatie. Dit gebeurde in een situatie waarbij een uitzetting op een reguliere lijnvlucht meerdere keren niet slaagde. Daarom is gebruikgemaakt van een Europese terugkeeroperatie. De Inspectie JenV was hierbij aanwezig. In haar aanbevelingen heeft de Inspectie JenV de DTenV geadviseerd om vaker de samenwerking te zoeken met Frontex en Europese partners. Zo worden de beschikbare kennis, expertise en operationele capaciteit optimaal benut. In reactie hierop heeft de DTenV laten weten voornemens te zijn de samenwerking op het gebied van terugkeeroperaties met Frontex te intensiveren.

5. Conclusie

Op basis van het in 2025 uitgevoerde toezicht concludeert de Inspectie JenV dat de uitzettingen in de regel zorgvuldig, veilig en humaan verlopen. De toepassing van hulpmiddelen is door zowel de DV&O als de KMar volgens de regels uitgevoerd. De geldende wet- en regelgeving wordt door de betrokken uitvoeringsorganisaties in de meeste gevallen nageleefd.

Op enkele terugkerende thema's is blijvend aandacht nodig. Zo is een volledige en tijdige informatie-uitwisseling tussen ketenpartners van belang voor het handelingsperspectief van betrokken medewerkers en voor een rustig verloop van het terugkeerproces. Voor de medewerkers dient voldoende zicht te zijn op alle aspecten die van belang zijn voor een veilige en zorgvuldige uitvoering. Daarnaast vraagt de naleving van vastgestelde medische en procesmatige waarborgen voortdurende aandacht, zoals bij incidenten met ingeslikte scherpe voorwerpen.

Ook blijft het minimaliseren van wachttijden van en naar de luchthaven een aandachtspunt. Te lange of onregelmatige wachttijden kunnen spanning en onrust veroorzaken. Dit geldt voor zowel vreemdelingen als betrokken medewerkers. Ook is het misverstand over de automatische obs-plaatsing voorafgaand aan extra beveiligd vervoer een aandachtspunt. De Inspectie JenV beschouwt het als een positieve ontwikkeling dat structureel aandacht wordt besteed aan de positie van minderjarigen in het terugkeerproces. Ook beschouwt de Inspectie JenV het als positief dat het onderwerp breder wordt gedeeld binnen de terugkeerketen en inmiddels deel uitmaakt van de ketenbrede overleggen tussen de DTenV, de KMar en de DV&O.

Tot slot concludeert de Inspectie JenV dat de DV&O bewapende boa's heeft ingezet voor een taak waartoe zij niet bevoegd zijn tijdens het grondproces van de overheidsvlucht naar Syrië. Daarmee heeft zij gehandeld buiten haar wettelijke

¹⁵ Deze rapportages worden gepubliceerd op de website van Frontex. Zie [Fundamental Rights Office Publications](#).

bevoegdheid en zijn medewerkers in een kwetsbare positie gebracht. De Inspectie JenV tilt hier zwaar aan, temeer omdat de Inspectie JenV de DV&O hier eerder op gewezen heeft.

Hoogachtend,

E.G.M. Huijzer

Waarnemend inspecteur-generaal Inspectie Justitie en Veiligheid

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Directie Beschermen, Straffen
en Handhaving
Afd. Beschermen

Datum

3 juli 2026